

**ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSELERİNDE KEMAN
EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERE BULUNDUKLARI SINIFA
GÖRE MÜFREDAT PROGRAMI DOĞRULTUSUNDA
ÇALIŞTIRILAN ESERLER**

Öğretmen Meral Dayı Albayrak*

Yrd. Doç. Dr. Öznur Öztosun Çaydere**

ÖZET

Bu araştırma, AGSL öğrencilerinin kemanda çalıştıkları eserlerin, buldukları sınıfa göre müfredat programına uygunluğunun incelenmesi, öğretmenlerin repertuarında, öğrencilerin sınıf düzeylerine uygun olarak hangi eserlerin bulunduğu saptanması, keman eğitimi veren öğretmenlere bu konuda katkı sağlanmasını amaçlayan betimsel bir çalışmadır. Araştırmanın örneklemini, random tekniği ile belirlenen 11 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi oluşturmaktadır. Veri toplama ve çözümleme, literatür taraması ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, Hazırlık sınıfında O.Rieding Si minör Konçertino, I.sınıfta F.Küchler Re Majör Konçertino (Op.15) , II. sınıfta A. Vivaldi La minör Konçerto, III. sınıfta Bach La minör Konçerto'nun en çok çalıştırılan eserler olduğu söylenilebilir.

Anahtar Kelime: Keman Eğitimi

Abstract

This is a descriptive study aimed to investigate the suitability of the works studied by violin students at Anatolian High Schools of Fine Arts for the curriculum of their grades; to determine which works found in the teachers' repertoires were suitable for the students' levels; and to make a contribution to the violin teachers on this matter. The sample of the research consists of 11 randomly chosen Anatolian High Schools of Fine Arts. A questionnaire was administered to the subjects in order to collect data. According to the results of the research, the most frequently used works are O. Rieding's Concertino in B Minor in the preparatory year; F. Küchler's Concertino in D Minor (Op. 15) in the first grade; A. Vivaldi's Concerto in A Minor in the second grade; and Bach's Concerto in A Minor in the third grade.

Key words: Violin education

* Bolu Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Öğretmeni

** Abant İzzet Baysal Üniversitesi

GİRİŞ

Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak açılmış olan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin ilki 1989- 1990 eğitim- öğretim yılında İstanbul'da faaliyet göstermeye başlamıştır. Günümüzde ise sayıları 52'ye ulaşan Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, sanat eğitimine önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin kuruluşuna ve amacına uygun olarak yapılan müzik eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan çalgı eğitimi, bu okullarda oldukça önemli bir yere sahiptir.

“Çalgı eğitimi, bireyin bir müzik aletini kullanımı yolu ile müzik-insan buluşmasını sağlayan, kişiye kendini tanıma becerisini kazandıran, insanın duygularını ifade edebilmesinde çalgı insan bütünleşmesine kaynaklık eden, sonuç olarak da toplumsal bir varlık olan insanın yaşamda yerini alabilmesini sağlayan müzik eğitiminin en önemli boyutlarından biridir” (Akgül.1997.s.2). Çalgı eğitiminin bir boyutu olan keman eğitimi ise, “keman öğretimi yoluyla bireylerin ve onların oluşturduğu toplulukların devinışsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında, kendi yaşantıları yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değışiklikler oluşturma ya da onlara bu nitelikte yeni davranışlar kazandırma süreci” diye tanımlanabilir (Uçan-Günay.1980.s.8).

Keman dersi müfredat programında belirtilen bu genel amaçlar doğrultusunda her sınıf için oluşturulmuş amaçlar bulunmaktadır ve keman dersleri bu müfredat programındaki ünitelere bağlı olarak sürdürülmektedir. Keman dersi müfredat programına göre, keman çalan bir öğrencinin 4. yılın sonunda; öğrencinin kemanda I. II. III. IV. konuları tamamlamış olması, legato-detache-martele-staccato-fleoglet-pizzicato ve spiccato tekniklerini öğrenmiş olması, dört diyezli-dört bemollü majör ve minör dizileri ve hüseyini-karcığar gibi Türk müziği dizilerini çalıyor olması, süslemeli çalma biçimlerini (çarpma, mordan, trill), rönesans-barok-klasik-romantik dönemleri ve çağdaş Türk müziğini öğrenmiş olması hedeflenmektedir.

Müfredat programı doğrultusunda ulaşılması hedeflenen bu eğitim sürecine, tam anlamıyla ulaşabilen öğrencilerin yanı sıra bazı öğrenciler ulaşamamakta bazı öğrenciler ise daha da ileriye ulaşmaktadırlar. Bunun nedenleri ise şu şekilde sıralanabilir: öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyi, bireysel farklılıkları, öğretmenin alanındaki yetkinliği, çevre, araç-gereç ve donanım. Keman dersi bireysel bir ders olduğu için, öğretmenin öğrencisi ile beraber oluşturacağı ders atmosferinin olumlu olması başarıyı artırıcı bir etmendir. Yine başarı için gerekli olan bir nokta ise, öğrencinin seviyesine uygun olan etütlerin ve eserlerin çalıştırılmasıdır. Bu konuda Akın (2001s.60) tarafından yapılmış olan araştırmaya göre “AGSL’ de görev yapmakta olan keman dersi öğretmenlerinin yoğun olarak H.Sitt 1. 2. 3. 4. 5. , Ömer Can Keman Eğitimi 1. 2. 3. , M.Crickboom 1. 2. 3. 4. 5. , A.Seybold 1. 2. 3. 4. ,

O.Sevcik 1. 2. 3. , R.Kruetzer ve F.Mazas gibi metot ve etüt kaynaklarını kullandıkları saptanmıştır". Önemli olan bir diğer nokta ise, öğrencilerin buldukları seviyeye uygun eserlerin seçilmesi ve çalıştırılmasıdır. Yine bu noktada öğretmenin alanındaki yetkinliği, repertuarının genişliği ve öğrencinin seviyesini tam olarak tespit edilebilmesi önemlidir.

Çalışmanın Amacı

- Öğrencilerin kemanda çalıştıkları eserlerin, buldukları sınıfa göre müfredat programına uygunluğunun saptanması,
- Öğretmenlerin repertuarında öğrencilerin sınıf düzeylerine uygun olarak hangi eserlerin bulunduğu saptanması,
- Keman eğitimi veren öğretmenlere bu konuda katkı sağlanması,
- İleride yapılabilecek olan, AGSL keman eğitiminde müfredata uygun eserlerin belirlenmesine ilişkin başka bir çalışmaya zemin oluşturması amaçlanmıştır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma,

- Adana, Antalya, Bolu, Çankırı, Isparta, İçel, İstanbul, Kırkkale, Konya, Kütahya ve Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile bu okullarda görev yapmakta olan 23 keman öğretmeni ile,
- Verilerin toplanması amacıyla yapılan literatür taraması ve anket uygulamasıyla, sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu araştırma, Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi alan öğrencilere buldukları sınıfa göre müfredat programı doğrultusunda çalıştırılan eserlerin neler olduğunu tespit etmeye yönelik betimsel bir çalışmadır. Araştırmada, literatür taraması ve anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki bütün Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri müzik bölümleri ile bu okullarda görev yapmakta olan keman dersi öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklemini ise: Adana, Antalya, Bolu, Çankırı, Isparta, İçel, İstanbul, Kırkkale, Konya, Kütahya ve Muğla Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri ile bu okullarda görev yapmakta olan 23 keman öğretmeni oluşturmaktadır.

BULGULAR VE YORUM

Bu araştırmada, örneklemini oluşturan Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi veren öğretmenlere anket uygulaması yoluyla verilere ulaşılmıştır.

Uygulama sonucunda toplanan verilerin işlenmesiyle elde edilen bulgular açıklanmaya çalışılmıştır.

Keman Dersi Müfredat Programına Göre Hazırlık Sınıfında; I. Konumda 4 teli kapsayan do majör-la minör, bir-iki-üç diyezli majör-minör diziler, bir bemollü majör-minör diziler ile hüseyini ve karcığar dizilerinin öğrenilmiş olması, detache ve legato tekniklerinin öğrenilmiş olması hedeflenmektedir.

Anket sonuçlarına göre ise, örnekleme oluşturan 11 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve bu okullarda görev yapmakta olan keman öğretmenlerinin hazırlık sınıfında çalıştırdıkları eserler ve eseri çalıştıran okul sayısına göre yüzdeleri aşağıda belirtilmiştir:

Eser İsimleri Ve Bestecileri	Okul Sayısı	Eseri Çalıştıran Okul Sayısı	%
O.Rieding Si minör Konçertino	11	7	64
A. Vivaldi Sol Majör Konçertino	11	3	27
F.Küchler Sol Majör Konçertino	11	3	27
Suzuki I-II Metodundan Piyano Eşlikli Küçük Parçalar	11	3	27
Ş.Çilden – Y.Şendurur Keman İçin Piyano Eşlikli Albümden Parçalar	11	1	9
Fiocco (Allegro)	11	1	9
Haydn Gavotte	11	1	9
J.S.Bach Bourree	11	1	9
Candarlı Zeybeği- Sivas Halayı	11	1	9

Yukarıda görüldüğü gibi, 11 okulun %64 gibi büyük bir çoğunluğu hazırlık sınıflarında O.Rieding Si minör Konçertinoyu çalıştırmaktadır. Bunu sırasıyla %27 lik bir oranla A.Vivaldi Sol Majör Konçertino, F.Küchler Sol Majör Konçertino, Suzuki I-II Metodundan Piyano Eşlikli Küçük Parçalar izlemektedir. Ayrıca, 2 okulda hazırlık sınıfında eser çalıştırılmamaktadır, etütle yetinilmektedir.

Keman dersi müfredat programına göre I.sınıfta; I. ve II. konumun tamamlanmış olması, üç bemollü majör, minör ve hüseyini diziler ile karcığar dizilerinin öğrenilmiş olması, martele ve staccato tekniklerinin öğrenilmiş olması, rönesans ve barok dönemlerinin öğrenilmiş olması hedeflenmektedir.

Anket sonuçlarına göre ise, örnekleme oluşturan 11 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve bu okullarda görev yapmakta olan keman dersi öğretmenlerinin I. sınıfta çalıştırdıkları eserler ve eseri çalıştıran okul sayısına göre yüzdeleri aşağıda belirtilmiştir:

Eser İsimleri ve Bestecileri	Toplam Okul Sayısı	Eseri Çalıştıran Okul Sayısı	%
F.Köchler Re Majör Konçertino (Op.15)	11	6	55
O.Rieding Si minör Konçertino	11	4	36
A. Vivaldi Sol Majör Konçertino	11	4	36
Haendel Fa Majör (Allegro)	11	2	18
F.Seitz Re Majör Konçertino	11	2	18
F.Köchler Sol Majör Konçertino	11	1	9
F.Köchler Re Majör Konçertino (Op.12)	11	1	9
Fiocco (Allegro)	11	1	9
L.Portnof Sol Majör Konçertino	11	1	9
A. Vivaldi La minör Konçertino	11	1	9
Teleman Sol Majör Konçerto	11	1	9
Teleman La minör Konçerto	11	1	9
Hans Milles Re Majör Konçertino	11	1	9
Baklanova Eser Demeti 2-4-6-7-8	11	1	9
Necdet Levent Çoban Yıldız Bale Suitinden Bölümler	11	1	9
Ş.Çilden – Y.Şendurur Keman İçin Piyano Eşlikli Albümden Parçalar	11	1	9

Yukarıda görüldüğü gibi, 11 okulun %55 gibi büyük bir çoğunluğu I.sınıfta F.Köchler Re Majör Konçertinoyu (Op.15) çalıştırmaktadır. Bunu sırasıyla %36 lık bir oranla O.Rieding Si minör Konçertino, A.Vivaldi Sol Majör Konçertino, %18 lik bir oranla Haendel Fa Majör (Allegro) , F.Seitz Re Majör Konçertino izlemektedir. Ayrıca 2 okulda hazırlık sınıfında eser çalıştırılmamaktadır, etütle yetinilmektedir.

Keman dersi müfredat programına göre II. sınıfta; III. konunun tamamlanmış olması, dört diyezli majör-minör ve hüseyni dizilerinin öğrenilmiş olması, kemanda süslemeli çalma biçimlerinin (çarpma, mordan, trill) öğrenilmiş olması, pizzicato ve fleoglet tekniklerinin öğrenilmiş olması, sonat ve konçerto formlarının öğrenilmiş olması, klasik dönemin öğrenilmiş olması hedeflenmektedir.

Anket sonuçlarına göre ise, örnekleme oluşturan 11 Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve bu okullarda görev yapmakta olan keman dersi öğretmenlerinin II. sınıfta çalıştırdıkları eserler ve eseri çalıştıran okul sayısına göre yüzdeleri aşağıda belirtilmiştir:

Eser İsimleri Ve Bestecileri	Okul Sayısı	Eseri Çalıştıran Okul Sayısı	%
A. Vivaldi La minör Konçerto	11	5	45
Teleman Sol Majör Konçerto	11	4	36
F.Küchler Re Majör Konçertino	11	4	36
O.Rieding La minör Konçerto	11	3	27
A. Vivaldi Sol Majör Konçerto	11	3	27
Haendel Sonatlar	11	3	27
A. Vivaldi Sonatlar	11	2	18
E.Tuğcular Kemeçeden Kemana-Sarı Zeybek	11	2	18
Hans Milles Re Majör Konçertino	11	1	9
Albinoni La minör Sonat	11	1	9
O.Rieding Si minör Konçertino	11	1	9
Portnof Rus Fantasiyelerden Parçalar	11	1	9
Mozart Sol Majör Konçerto	11	1	9
Fiocco (Allegro)	11	1	9
Bach Re minör Partita 3.Bölüm (Giga)	11	1	9
Ş.Çilden – Y.Şendurur Keman İçin Piyano Eşlikli Albümden Parçalar	11	1	9

Yukarıda görüldüğü gibi, 11 okulun %45 gibi büyük bir çoğunluğu II. sınıfta A. Vivaldi La minör Konçertoyu çalıştırmaktadır. Bunu sırasıyla %36 lık bir oranla Teleman Sol Majör Konçerto, F.Küchler Re Majör Konçertino ,%27 lik bir oranla O.Rieding La minör Konçerto, A. Vivaldi Sol Majör Konçerto, Haendel Sonatlar,%18 lik bir oranla A. Vivaldi Sonatlar, E.Tuğcular Kemeçeden Kemana-Sarı Zeybek izlemektedir.

Keman dersi müfredat programına göre III. sınıfta; IV. Konumun tamamlanmış olması, dört bemollü majör-minör ve hüseyini dizilerinin öğrenilmiş olması ve spiccato tekniğinin öğrenilmiş olması, romantik dönemin ve çağdaş Türk müziğinden örneklerin çalıştırılması

Anket sonuçlarına göre ise; örnekleme oluşturan 11 tane Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi ve bu okullarda görev yapmakta olan keman dersi öğretmenlerinin III. sınıfta çalıştırdıkları eserler ve eseri çalıştıran okul sayısına göre yüzdeleri aşağıda belirtilmiştir:

Eser İsimleri ve Bestecileri	Toplam Okul Sayısı	Eseri Çalıştıran Okul Sayısı	%
Bach La minör Konçerto	11	7	64
A.Vivaldi La minör Konçerto	11	5	45
A. Vivaldi Si minör Sonat	11	3	27
Haendel Fa Majör Sonat	11	3	27
Haendel Mi Majör Sonat	11	3	27
A. Vivaldi Sol minör Sonat	11	2	18
Teleman Sonatlar	11	2	18
A. Vivaldi Sol Majör Konçerto	11	2	18
O.Rieding Sol Majör Konçerto	11	2	18
F.Küchler Re Majör Konçertino (Op.12)	11	2	18
F.Küchler Re Majör Konçertino (Op.15)	11	1	9
O.Rieding Re Majör Konçerto	11	1	9
O.Rieding La minör Konçerto	11	1	9
Corelli Sonatlar	11	1	9
Fiocco (Allegro)	11	1	9
Haydn Sol Majör Konçerto	11	1	9
Mozart Mı minör Sonat	11	1	9
F. Schubert No:1 Sonat	11	1	9
24 Capricen Pierre Rode	11	1	9
Nurhan Cangal Anılar	11	1	9

Yukarıda görüldüğü gibi, 11 okulun %64 gibi büyük bir çoğunluğu III. sınıfta Bach La minör Konçertoyu çalıştırmaktadır. Bunu sırasıyla %45 lik bir oranla A.Vivaldi La minör Konçerto, %27 lik bir oranla A. Vivaldi Si minör Sonat, Haendel Fa Majör Sonat, Haendel Mi Majör Sonat, %18 lik bir oranla A. Vivaldi Sol minör Sonat, Telemann Sonatlar, A.Vivaldi Sol Majör Konçerto, O.Rieding Sol Majör Konçerto, F.Küchler Re Majör Konçertino (Op.12) izlemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularına göre:

- Hazırlık sınıfında O.Rieding Si minör Konçertino, I.sınıfta F.Küchler Re Majör Konçertino (Op.15) , II. sınıfta A. Vivaldi La minör Konçerto, III. sınıfta Bach La minör Konçerto'nun en çok çalıştırılan eserler olduğu sonucuna varılmıştır.
- Öğretmenlerin seçtikleri eserler kısmen müfredata uygunluk göstermektedir; ancak eserlerin ayrıntılı ve bütün teknik-müzikal

özellikleri düşünülerek çalıştırıldığında, müfredata uygun olmadığı söylenilebilir. Bu bakımdan müfredat programının tekrar gözden geçirilerek öğretmenlere bu doğrultuda hizmet içi eğitim verilmesi düşünülebilir.

- Özellikle 3.sınıf hedeflerine bakıldığında çağdaş dönem ve Türk müziğinden örneklerin çalıştırılması hedeflendiği halde, tabloda anlaşılabileceği gibi sadece bir romantik dönem, bir çağdaş Türk müziği eseri çalıştırılmaktadır. Bunun dışında çalıştırılan eserlerin Barok dönem eseri olması dikkati çekmektedir.
- Çıkan sonuçlara göre öğretmenlerin ellerinde mevcut olan eserlerin sınırlı olduğu düşünülebilir. Bu araştırma 2004-2005 öğretim yılında yapıldığından şu anda kullanılan Prof. Dr. Ali UÇAN' ın AGSL için hazırlamış olduğu kitaplar çalışmada belirtilememiştir. Ancak AGSL için Prof. Dr. Ali UÇAN' ın hazırlamış olduğu bu kitaplardaki eser dağarına ek olarak öğretmenlere kaynak oluşturabilecek eserlerin bir araya getirildiği yeni çalışmalar yapılabilir. Böylece öğretmenlerin çalıştırdıkları eserler ve öğrenciler arasında bir bütünlük sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- AKGÜL, D. (1997). **A.G.S. L Keman Eğitimi Sürecinin Değişkenlerinin Analizi Yorumlanması ve Öneriler**, A.İ.B.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
- AKIN, Ö. (2001)**A.G.S. L. Keman Öğretim Programı Uygulamalarının Değerlendirilmesi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (1998). **A. G.S. L Müzik Bölümü Keman Dersi Öğretim Programı** Cilt I, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi,
- MEB Tebliğler Dergisi. (2003). **A. G. S. L. 1-2-3.Sınıf Çalgı (Keman) Dersi Öğretim Programı** Cilt: 66 Sayı:2549 Haziran
- UÇAN, A. & GÜNAY, E. (1980).**Çevreden Evrene Keman Eğitimi**, Ankara; Önder Matbaası
- UÇAN, A. (2005). **Anadolu Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise 1-2-3**, Ankara; Saray Matbaacılık
- UÇAN, A. (2004). **Anadolu Liseleri İçin Keman Ders Kitabı Lise Hazırlık**, İstanbul; Devlet Ders Kitapları Müdürlüğü